

Allmän studieplan för

Utbildning på forskarnivå i tvåspråkighet

Föreskrifter rörande utbildning på forskarnivå återfinns i högskolelagen (SFS 1992:1434) och i högskoleförordningen (HF; SFS 1998:1003) kapitlen 6 och 7. Antagningsordning för utbildning på forskarnivå har fastställts av rektor 2007-02-01. Föreskrifter och riktlinjer avseende utbildning på forskarnivå vid Stockholms universitets humanistiska fakultet har fastställts av Humanistiska fakultetsnämnden vid sammanträde 2007-03-13.

1 Beslut

Denna allmänna studieplan för utbildning på forskarnivå i tvåspråkighet är fastställd av humanistiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet 2007-09-18.

Studieplanen gäller fr o m 2007-10-01.

Den som före 2007-10-01 påbörjat sin forskarutbildning i tvåspråkighet enligt en tidigare fastställd studieplan har rätt att fullfölja studierna enligt den planen dock under beaktande av föreskrifterna i HF och fakultetens riktlinjer.

Utbildning på forskarnivå i tvåspråkighet ges i den omfattning tillgängliga resurser medger.

2 Utbildningens mål

För *doktorsexamen* skall doktoranden

- visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av forskningsområdet samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av forskningsområdet, och
- visa förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.
- visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer,
- visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete,
- med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning väsentligt bidra till kunskapsutvecklingen,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt,
- visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap, och
- visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.
- visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar, och
- visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

För *licentiatexamen* skall doktoranden

- visa kunskap och förståelse inom forskningsområdet, inbegripet aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av detta samt fördjupad kunskap i vetenskaplig metodik i allmänhet och det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.
- visa förmåga att kritiskt, självständigt och kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar, att planera och med adekvata metoder genomföra ett begränsat forskningsarbete och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och därigenom bidra till kunskapsutvecklingen samt att utvärdera detta arbete,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt klart presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt, och
- visa sådan färdighet som fordras för att självständigt delta i forsknings- och utvecklingsarbete och för att självständigt arbeta i annan kvalificerad verksamhet.
- visa förmåga att göra forskningsetiska bedömningar i sin egen forskning,
- visa insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att ta ansvar för sin kunskapsutveckling.

3 Behörighetsvillkor och förkunskapskrav

Behörig att antas till utbildning på forskarnivå är den som uppfyller dels villkor för grundläggande behörighet, dels villkor för särskild behörighet. Vidare krävs att sökanden bedöms ha sådan förmåga i övrigt som behövs för att klara utbildningen.

3.1 Grundläggande behörighet

Grundläggande behörighet att antas till utbildning på forskarnivå har den som avlagt examen på avancerad nivå, fullgjort kursfordringar om minst 240 högskolepoäng, varav minst 60 på avancerad nivå, eller på annat sätt inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

Den som före den 1 juli 2007 uppfyller kraven på grundläggande behörighet för tillträde till forskarutbildning, skall även därefter anses ha grundläggande behörighet för tillträde till utbildning på forskarnivå, dock längst till utgången av juni 2015.

Om det föreligger särskilda skäl får Humanistiska fakultetsnämnden för enskild sökande medge undantag från kravet på grundläggande behörighet.

3.2 Särskild behörighet

Särskild behörighet att antas till utbildning på forskarnivå har den som avlagt magisterkurs i tvåspråkighet.

Behörighetskraven kan uppfyllas även av den som inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kompetens.

4 Antagning, urval

Beslut om antagning av sökande till utbildning på forskarnivå i tvåspråkighet fattas av styrelsen för Centrum för tvåspråkighetsforskning. Styrelsen kan ej vidaredelegera beslut om antagning.

Styrelsen får till utbildning på forskarnivå i tvåspråkighet anta bara sökande som anställs som doktorand eller som beviljas utbildningsbidrag för doktorander. Styrelsen får dock även anta

sökande som har någon annan form av studiefinansiering om styrelsen bedömer att finansieringen kan säkras under hela utbildningen och att den sökande kan ägna så stor del av sin tid åt utbildningen att den kan slutföras inom åtta år. Om det efter antagning av doktorand med annan finansiering visar sig att styrelsens bedömning slår fel har institutionen och dess styrelse ansvaret för att ordnad finansiering kan upprätthållas under hela utbildningstiden.

Grunden för urval bland sökande som kan antas till utbildning på forskarnivå i tvåspråkighet är graden av förmåga att tillgodogöra sig sådan utbildning. Urval görs av Centrets styrelse. Urvalet görs på basis av följande kriterier:

I. TIDIGARE MERITER

1. Utbildning i allmänhet.

Bedömning av såväl djup som bredd i tidigare utbildning.

2. Vetenskaplig produktion.

På basis av examensarbeten från grund- och avancerad nivå samt i förekommande fall annan skriftlig vetenskaplig produktion bedöms den sökandes förmåga att tillgodogöra sig utbildningen enligt följande bedömningskriterier:

Kritisk förmåga

Analytisk förmåga

Kreativitet

Självständighet

Vid bedömningen skall också tidsaspekten beaktas; d v s i vilken utsträckning den sökande har visat förmåga att utföra sina tidigare vetenskapliga uppgifter inom givna tidsramar.

Dessutom görs, utifrån en jämförelse av de vetenskapliga alstren, en bedömning av den sökandes vetenskapliga utveckling.

II. FORSKNINGSPLAN

I samband med ansökan skall sökanden kort redogöra för sitt tänkta forskningsområde. Redogörelsen skall innehålla problemformulering/ar och en skiss över genomförandet av forskningsarbetet. Planen bedöms med avseende på

Relevans

Originalitet

Genomförbarhet inom given tidsram (d v s under en period motsvarande fyra års utbildning på heltid)

III. SAMARBETSFÖRMÅGA

Den sökandes förmåga till samarbete bedöms utifrån t ex referenser, intyg eller intervjuer.

Vid antagning och urval av sökande till utbildning på forskarnivå i tvåspråkighet skall styrelsen beakta vad som föreskrivs i avsnittet ”Antagning och finansiering” i fakultetens riktlinjer.

5 Utbildningens innehåll och uppläggning

5.1 Allmänt

Utbildningen planläggs så, att studierna kräver fyra läsår för studerande som på heltid ägnar sig åt egen utbildning på forskarnivå. Därvid förutsätts att doktoranden dels ägnar sig helt åt studierna, dels utnyttjar undervisningen och handledningen effektivt.

För deltidsdoktorand förlängs studietiden i proportion till den minskade studieintensiteten.

Utbildningen omfattar dels en kursdel om 90 högskolepoäng, dels en avhandlingsdel om 150 högskolepoäng, motsvarande 1,5 och 2,5 års heltidsstudier, respektive.

5.2 Individuella studieplaner

Individuella studieplaner, fastställda av Centrets styrelse, skall finnas för samtliga aktiva doktorander i tvåspråkighet. Vid upprättande och hantering av de individuella studieplanerna skall styrelsen följa dels de bestämmelser som finns inskrivna i HF 6 kap 36 §, dels de tillämpningsföreskrifter som finns i avsnitten ”Individuella studieplaner”, ”Handledning” och ”Nu antagna, passiva doktorander” i fakultetens riktlinjer.

Kopior av de individuella studieplanerna samt av de ändringar som görs i planerna skall minst en gång årligen översändas till fakultetsnämnden.

5.3 Obligatoriska seminarier

Under utbildningen skall den studerande aktivt följa allmänna seminarier under åtta terminer.

5.4 Kurser

Kursdelen omfattar 3 terminer heltidsstudier (90 högskolepoäng) och skall vara så utformad att tillämpliga delar av målen för utbildningen enligt avsnitt 2 ovan uppfylls.

I. OBLIGATORISKA KURSER

Omfattning: 52,5 hp. Examination på respektive kurs sker i form av inlämningsuppgift (kortare uppsats) eller hemskrivning. För kurslitteratur hänvisas till bilaga.

5.4.1 Tvåspråkighet – en forskningsmetodisk översikt, 7,5 hp

Kursen ger fördjupade kunskaper om tvåspråkighetsforskningens huvudfrågor, metoder och resultat. Kursen syftar särskilt till att ge de studerande fördjupade kunskaper om teori och metod samt insikter i ett vetenskapligt arbetssätt inom området tvåspråkighetsforskning. Två- och flerspråkighet behandlas ur tre perspektiv: samhällets, individens och det rent språkliga perspektivet. Under varje sådant perspektiv diskuteras forskningens huvudfrågor, forskningsmetoder och resultat. Den aktuella tvåspråkighetsdebatten i samhället belyses mot denna bakgrund.

5.4.2 Språkteori i tvärspråkligt perspektiv, 7,5 hp

En översikt av teoribildningen då det gäller olika former av tvärspråklig jämförelse med universell, typologisk, kontrastiv, areal och genetisk utgångspunkt. Exempel på studier av tvärspråklig variation på olika språkliga nivåer såsom fonologi, morfologi, syntax, lexikon samt diskurs och pragmatik.

5.4.3 Statistik och statistisk undersökningsmetodik, 7,5 hp

Genomgång av statistiska basfakta och statistiska undersökningsmetoder med utgångspunkt i

ett antal faktiska undersökningar inom tvåspråkighetsområdet. Kursen spänner över ett vitt fält med utgångspunkt i deskriptiv statistik, över parametriska och icke-parametriska metoder till multivariat regressionsanalys och faktoranalys. Kursen innefattar också hantering av datoriserade statistikprogram som SPSS.

5.4.4 Tvåspråkighet i inlärningsperspektiv, 7.5 hp

En genomgång av olika teorier för språkinlärning med tyngdpunkten på andraspråksinlärning och tvåspråkig utveckling. Kritisk diskussion av grundläggande begrepp som stadium, strategi och process. Den strukturella utvecklingen på skilda nivåer uppmärksammas med exempel hämtade från fonologi, morfologi, syntax, lexikon samt diskurs och pragmatik.

5.4.5 Tvåspråkighet i undervisningsperspektiv, 7,5 hp

Olika tvåspråkiga undervisningsprogram beskrivs med tonvikt på programmets specifika förutsättningar och effekter. Härvid diskuteras också frågan om undervisningsspråk i flerspråkiga utvecklingsländer. Vidare behandlas andraspråks- och främmandespråksundervisning, varvid även läs- och skrivundervisning på ett andraspråk tas upp, samt forskning om interaktion i klassrummet.

5.4.6 Tvåspråkighet i psyko- och neurolingvistiskt perspektiv, 7.5 hp

Kursen behandlar modeller för produktion, perception och lagring av två språk. Särskilt betonas metoder för studiet av tvåspråkighetens psyko- och neurolingvistik. Såväl experimentella metoder behandlas som metoder i vilka kliniska, patologiska data kommer till användning.

5.4.7 Tvåspråkighet i samhällsperspektiv, 7,5 hp

Kursen granskar tvåspråkigheten i sociala makro- och mikroperspektiv. Forskning om fenomen som diglossi, språkbevarande och språkbyte beaktas liksom språkpolitik, språkplanering, språkmodernisering och språkvård i flerspråkiga samhällen. Metoder för undersökning av sociokulturell identitet och attityder tas upp.

II. VALFRI KURSDEL

Omfattning: 37,5 hp

Kursernas innehåll och kursfordringar fastställs i den individuella studieplanen. Valfria kurser i andra ämnen och fakultetskurser i angränsande ämnen kan ingå i kursdelen och anges i den individuella studieplanen. Ingående moment kan också vara relaterade till inriktningen på avhandlingsarbetet. Examination sker i form av inlämningsuppgift (kortare uppsats), hemskrivning eller i form av vetenskaplig artikel.

5.5 Avhandling

Ämne för doktorsavhandlingen väljs i samråd med handledarna tidigt under doktorandstudierna. En utgångspunkt vid samrådet kan vara den forskningsplan som doktoranden avgivit i samband med ansökan till utbildningen på forskarnivå.

Avhandlingen skall visa doktorandens förmåga att på ett vetenskapligt tillfredsställande sätt självständigt - inom eller utom ramen för ett lagarbete - lösa den valda forskningsuppgiften.

Avhandlingen skall utformas antingen som ett enhetligt, sammanhängande vetenskapligt verk (monografiavhandling) eller som en sammanläggning av vetenskapliga uppsatser med en kort sammanfattning av dessa (sammanläggningsavhandling) som doktoranden har författat ensam eller gemensamt med annan person/andra personer.

Undersökningen och de vunna resultaten skall presenteras i en framställning som kvalitetsmässigt skall ligga på en sådan nivå att avhandlingen (inklusive deluppsatserna i en sammanläggningsavhandling) bedöms uppfylla rimligt ställda krav för att antas i en vetenskaplig serie eller tidskrift av god kvalitet. Om undersökningen utförs inom ramen för ett lagarbete skall doktorandens insatser klart kunna särskiljas. I övrigt gäller följande krav för att avhandlingen skall kunna godkännas:

att avhandlingen är ett resultat av ett självständigt forskningsarbete som väsentligt bidrar till kunskapsutvecklingen.

att syfte, problemställning och vetenskaplig metod tydligt redovisas och motiveras,

att metoden tillämpas korrekt,

att forskningsläget presenteras så att tidigare genomförd forskning klart skiljs från doktorandens egna, i avhandlingen redovisade, bidrag till forskningen,

att materialet presenteras och karaktäriseras och att det sätt på vilket materialet kan ha avgränsats redovisas och motiveras,

att den vetenskapliga noggrannheten vad avser noter, käll- och litteraturförteckning, eventuella tabeller och diagram mm är god,

att avhandlingen disponeras på ett logiskt sätt och att dispositionen är konsekvent genomförd,

att avhandlingen är acceptabel ur språklig synpunkt samt

att resultaten sammanfattas.

Avhandlingen skall skrivas på engelska eller svenska.

Doktorsavhandling som har skrivits på svenska skall innehålla en sammanfattning på engelska och *vice versa*. Denna sammanfattning skall vara så utförlig att en läsare utan kunskaper i avhandlingsspråket skall få en klar uppfattning om avhandlingens syfte och huvudsakliga innehåll, den vetenskapliga metod som använts och de resultat som nåtts. Hänvisningar skall göras till avhandlingens olika kapitel. Doktorandens huvudhandledare ansvarar för att sammanfattningen får föreskrivet innehåll. Bedömning av sammanfattningen skall vid betygssättningen ingå i bedömningen av hela avhandlingen.

Till varje doktorsavhandling skall fogas ett kortfattat engelskspråkigt referat ("abstract") omfattande högst 500 ord. Referatet skall

- ange avhandlingens titel, det språk avhandlingen är skriven på, författaren/författarna samt universitet och institution,
- återge innehållet i avhandlingen enligt dispositionen problem, metoder och resultat,
- förses med nyckelord och andra uppgifter av betydelse för litteratursökning i automatiserade informationssystem.

6Handledning

Den som antagits som doktorand har rätt till handledning under sammanlagt den tid som kan anses behövas för den föreskrivna utbildningen om 240 högskolepoäng om inte humanistiska fakultetsnämnden beslutar annat med stöd av HF 6 kap 37§.

Minst två handledare skall utses för varje doktorand vid forskarstudiernas början och en av dessa skall utses till huvudhandledare. Handledare utses av styrelsen för Centrum för tvåspråkighetsforskning eller – om styrelsen så beslutar – av föreståndaren eller en för ändamålet inrättad särskild nämnd. Lämnas uppdraget till föreståndaren skall denne, innan beslut fattas, ha samrått med de lärare som tjänstgör som handledare inom utbildningen på forskarnivån i tvåspråkighet.

En doktorand som begär det skall få byta handledare. Anhållan om byte av handledare skall ställas till Centrets styrelse eller, ifall styrelsen delegerat frågan, till föreståndaren.

Vad gäller omfattningen av handledningen kan den variera beroende på var i utbildningen doktoranden befinner sig. Humanistiska fakultetsnämnden har dock som schablon fastställt att minst 80 arbetstimmar per år och doktorand skall avsättas för handledning. Av dessa bör 30-40 timmar vara kontakttid. Såväl den tidsmässiga som den innehållsliga fördelningen mellan handledarna skall anges i den individuella studieplanen. I denna skall också antalet handledningsträffar per termin anges.

Nedan anges de krav som kan ställas på en väl fungerande handledning:

- * Handledare och doktorand skall årligen stämma av vad som åstadkommit i relation till den individuella studieplanen, samt upprätta ett detaljerat program för det kommande årets studier.
- * Huvudhandledaren skall se till att avgränsningen av avhandlingsämnet sker på sådant sätt att studierna kan slutföras inom den uppställda normalstudietiden.
- * Doktoranden skall bedriva sina studier med den aktivitetsgrad som fastställts i den individuella studieplanen och ta kontakt med sina handledare vid eventuella problem.

Angående individuell studieplan för varje doktorand se ovan under avsnitt 5.2.

7Kunskapsprov; disputation

Kunskapsprov och avhandling skall bedömas med något av betygen Godkänd och Underkänd.

Examinator på kunskapsprov inom utbildning på forskarnivån i tvåspråkighet skall vara en av styrelsen särskilt utsedd lärare.

En doktorand får tillgodoräkna sig motsvarande relevant utbildning vid svensk eller utländsk läroanstalt. Även annan utbildning liksom kunskaper och färdigheter som har förvärvats i yrkesverksamhet får tillgodoräknas om de är av sådan beskaffenhet och har en sådan omfattning att de i huvudsak motsvarar den utbildning för vilken de är avsedda att tillgodoräknas. Prövning huruvida en tidigare utbildning skall kunna tillgodoräknas ankommer på examinator.

Doktorsavhandlingen skall granskas och försvaras vid en offentlig disputation. Disputationen skall ske på engelska eller svenska.

Disputationen skall ledas av en ordförande. Vid disputationen skall finnas en opponent (fakultetsopponent). Ordförande och fakultetsopponent utses av humanistiska fakultetsnämnden särskilt för varje disputation.

Betyg på doktorsavhandlingen skall bestämmas av en betygsnämnd. Denna utses av fakultetsnämnden särskilt för varje avhandling i enlighet med bestämmelserna i HF 6 kap 45 §. Den som varit handledare för doktoranden får inte ingå i nämnden annat än om det finns synnerliga skäl. Fakultetsopponenten har rätt att vara närvarande vid sammanträden med betygsnämnden och delta i överläggningarna men inte i besluten. Detsamma gäller huvudhandledaren om han eller hon inte är ledamot.

Vid betygsättningen av doktorsavhandlingen skall hänsyn tas till innehållet i avhandlingen och försvaret av avhandlingen.

Beslut att godkänna en avhandling får ej motiveras. Däremot skall betygsnämnden motivera sitt beslut att underkänna en avhandling.

8 Etapp inom utbildning på forskarnivå

En doktorand i tvåspråkighet kan inleda sina studier med en etapp omfattande fyra terminers studier för heltidsstuderande eller åtta terminer för den som bedriver studierna på halvtid.

Den som med godkända resultat genomgått etappen erhåller efter ansökan hos rektor ett utbildningsbevis för filosofie licentiatexamen.

8.1 Utbildningens mål

Se punkt 2 ovan.

8.2 Utbildningens uppläggning och innehåll

Utbildningen inom etappen består av obligatoriska seminarier, kurser, vetenskaplig uppsats och handledning.

8.2.1 Obligatoriska seminarier

Under utbildningen skall den studerande aktivt följa allmänna seminarier under fyra terminer.

8.2.2 Kurser (60 högskolepoäng)

Kursdelen består av kurser hämtade ur kursdelen för utbildning på forskarnivå enlighet med vad som anges i avsnitt 6.3 ovan.

8.2.3 Vetenskaplig uppsats (60 högskolepoäng)

Inom etappen skall doktoranden författa en vetenskaplig uppsats. Uppsatsämnet bör väljas tidigt under studierna och projekteras så att uppsatsen kan fullbordas under en tid motsvarande två terminers heltidsstudier.

För doktorander som inte klart deklarerat en avsikt att begränsa sina studier inom utbildning på forskarnivå till etappen skall ämnet väljas så att uppsatsen kan utvidgas till en doktorsavhandling. Uppsatsen skall vara av sådan kvalitet att den kan publiceras i en vetenskaplig tidskrift.

Uppsatsen skall skrivas på engelska eller svenska.

8.3 Kunskapsprov och uppsats

Kunskapsprov och uppsats bedöms med något av betygen Godkänd och Underkänd. För godkänd etapp krävs att den studerande erhållit betyget Godkänd dels på de kunskapsprov som ingår i etappen, dels på den vetenskapliga uppsatsen, samt att han/hon deltagit aktivt i de obligatoriska seminarierna.

Betyg på prov som ingår i etappens kursdel bestäms av examinator (se avsnitt 8).

Den vetenskapliga uppsatsen skall granskas och försvaras vid ett offentligt seminarium. Betyget bestäms av lärare som utses av Centrets styrelse särskilt för varje avhandling. Vid betygsättningen skall hänsyn tas både till uppsatsens innehåll och till försvaret av uppsatsen.

Den lärare som utsetts att bestämma betyg på uppsatsen fungerar som ordförande vid det offentliga seminariet.

8.4 Övrigt

Etappen är ej obligatorisk och det krävs ej att doktoranden redan vid antagningen till utbildning på forskarnivå skall bestämma sig för om han eller hon önskar genomgå etappen eller ej. De doktorander som ej har en klart uttalad önskan att begränsa sina studier till etappen rekommenderas därför att allvarligt överväga att lägga upp sina studier med direkt sikte på doktorsexamen. En sådan uppläggning utgör nämligen inget hinder för att senare under studierna inrikta dessa mot etappen som ett slutmål eller delmål.